

Ohje käytössä: HUSLAB

Mykobakteerinäytteet

HUSLAB/bakteriologian ja preanalytiikan yhteinen ohje

Tutkimuspyyntö

KL nro / tutk.nro	Lyhenne	Tutkimus
8569*	-TbVrVi	Tuberkuloosibakteeri, värjäys ja viljely
8578*	Ex-TbVrVi	Ex-Tuberkuloosibakteeri, värjäys ja viljely (ysköksestä)
17948*	F -TbVi	F -Tuberkuloosibakteeri, viljely (ulosteesta)
184*	U -TbVi	U -Tuberkuloosibakteeri, viljely (virtsaasta)
4438	B -TbEVi	B -Mycobacterium, erikoisviljely (verestä)
8800*	Bm-TbEVi	Bm-Mycobacterium, erikoisviljely (luuytimeistä)
4490	-TbNhO	Mycobacterium tuberculosis, nukleinihappo (kval)

* HUSLABissa käytössä oleva tutkimusnumero

Käytettäessä etuliitteettömiä pyyntöjä on näytteen laatu ilmoitettava. Värjäys- ja viljelytutkimusten yhteydessä haetaan sekä tuberkuloosibakteereja että atyyppisiä mykobakteereja.

Jokaiseen näytteeseen **kiinnitetään** potilastarra (ensisijaisesti viivakoodillinen tarra) ja kukin näyte pakataan erikseen omaan muovipussiinsa. Kuljetuksen aikana vuotaneita näytteitä ei tutkita tartuntavaaran takia, joten purkit tulee olla tiiviisti suljettu huolellisesti kantta kiertämällä. Kaikki näytteet on pyrittävä toimittamaan laboratorioon näytteenottopäivänä. Jos tämä ei ole mahdollista, mykobakteeriveriviljelypullo säilytetään pystyasennossa huoneenlämmössä, muut näytteet jääkaapissa. Mikäli tutkimuksen tilaajalla ei ole OVT-yhteyttä lähetetään näytteen mukana [lähete](#).

Yskösnäyte

Kierrekorkillinen tiivis purkki, esim. Sarstedtin keltakorkillinen 50 ml purkki. Yskösviljelyä otettaessa potilaat ohjataan antamaan näytteeksi kunnan ysköstä, ei pelkkää sylkeä. **Kahtena perättäisenä päivänä kerätään kolme yskösnäytettä, joista kaksi on aamunäytettä (aamulla, päivällä ja seuraavana aamuna).**

Ohje käytössä: HUSLAB

Märkä- ja ulostenäytteet

Kierrekorkillinen tiivis putki, tai esim. Sarstedtin keltakorkillinen 50 ml purkki. Mikäli märkänäytettä on vähän, se voidaan imeyttää pumpulitikkuihin, joka laitetaan kuivaan kuljetusputkeen. Tikkunäyte ei ole kovin suositeltava vähäisen bakteerimäärän takia.

Kudos- tai luunäyte

Kudos- ja luupalat lähetetään kuivassa putkessa (palaa EI saa kääriä esim. sideharsoon). Kudospalan minimikoko on 3x3 mm.

Bronkuslima-, BAL- ja muut nestemäiset näytteet

50 ml:n polypropeeniputki (esim. Falcon), johon näytettä mahdollisimman paljon (ad 45 ml). Mikäli näytettä saadaan vähän (1-2 ml), kannattaa sekin lähettää tutkittavaksi. Virtsanäytteeksi aamuvirtsaa 50 ml kolmena peräkkäisenä aamuna.

Lasten mahahuuhtelunäyte

Lasten mahahuuhtelunäyte otetaan natriumkarbonaattia sisältäviin putkiin heti heräämisen jälkeen tai juuri ennen sitä. Paastoajan pitäisi olla ≥ 4 tuntia. Näytteeksi riittää 5-10 ml mahanestettä kolmena peräkkäisenä aamuna. Mikäli nestettä ei tule tarpeeksi, mahaa huuhdellaan tarpeellisella määrällä keittosuolaa. Natriumkarbonaattia (=sooda, 100 mg) sisältäviä putkia (tuotekoodi 800016) on saatavana HUSLABin liuoslaboratoriosta: liuoslaboratorio@hus.fi.

Veri- ja luuydinnäyte

Veren ja luuytimen mykobakteeriviljelyissä (B-TbEVi ja Bm-TbEVi) käytettävät viljelypullot, MYCO F/LYTIC (BD), on etukäteen tilattava HUSLABin näytteiden vastaanotosta, (puh. 050-382 3762). Pullot säilytetään huoneenlämmössä.

Näytteenottokohdan iho puhdistetaan erityisen huolellisesti esim. 80 % alkoholilla kontaminaatioiden välttämiseksi. Veriviljelypullon muovinen korkki poistetaan ja alla oleva kuminen korkki desinfioidaan 80 % alkoholilla.

Verinäyte (3-5 ml) otetaan *yhteen* viljelypulloon joko suoraan siipi-/vakuumineulalla tai kertakäyttöruiskulla. Luuydinnäyte (ad 5 ml) laitetaan pulloon ruiskulla aseptisesti. Viljelypulloissa on vakuumi ja mitta-asteikko, johon kannattaa etukäteen merkitä otettava verimäärä. Mikäli luuydinnäytteestä halutaan myös värjäys, on sitä varten lähetettävä myös sivelyvalmiste.

Kukin pullo pakataan erikseen omaan muovipussiinsa, ja lähetetään klinisen mikrobiologian näytteiden vastaanottoon kuljetuskotelossa, tai muuten huolellisesti pakattuna. Kaikki näytteet on pyrittävä toimittamaan samana päivänä laboratorioon. Jos tämä ei ole mahdollista, pullo säilytetään huoneenlämmössä ja pystyasennossa.

Ohje käytössä: HUSLAB

Mikäli MYCO F/LYTIC (BD) veriviljelypulloja ei ole käytettävissä, veri- ja luuydinnäytteet voidaan ottaa antikoagulanttia (mieluiten hepariini, ei EDTA) sisältäviin putkiin, ja ne lähetetään laboratorioon huoneenlämpöisinä. Verinäyte 4490 -TbNhO, Mycobacterium tuberculosis, nukleiinihappo (kval) -tutkimusta varten otetaan EDTA-putkeen.

Pikavärjäys

Mikäli muista kuin yskösnäytteistä halutaan värjäysvastaus saman päivän aikana, näytteet tulee olla mykobakteriologian laboratoriossa klo 14 mennessä, merkattuna päivystysnäytteeksi ("PIKA-VÄRJÄYS") läheteeseen ja näytteen sisältävään pussiin. Näistä näytteistä on ehdottomasti ilmoitettava mykobakteriologian laboratorioon etukäteen puhelimitse (09 - 471 75991).